

VLOK-CI vzw

Vlaamse Ouders van Kinderen met Cochleaire Implant vzw

Ondernemingsnummer: 0480.612.729

Maatschappelijke zetel:

José de Krosse
Karrestraat 37a
3020 Herent
voorzitter@vlok-ci.eu

Herent, 24/03/2024

Betreft: Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, wat betreft de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal en de berichtgeving in de pers

Geachte heer of mevrouw

VLOK-CI is een Vlaamse vereniging van en voor ouders van dove en slechthorende kinderen en heeft respect voor ieders situatie en communicatiekeuze (gesproken taal, VGT, Nederlands met Gebaren, ondersteunende gebaren, gebruik van lipbeeld,...). Een goede communicatie, onder welke vorm ook, is immers essentieel voor elk kind.

Toch streven wij als oudervereniging ernaar onze kinderen zoveel mogelijk te laten participeren aan de *horende* maatschappij omdat dit hun heel wat perspectieven biedt, zowel op sociaal vlak, op vlak van studies, werkgelegenheid, enz.

Sinds de invoering van de vroege gehoorscreening in Vlaanderen (1999) en de technologische evolutie van de hoorhulpmiddelen, in het bijzonder het cochleair implantaat, mag er vanuit gegaan worden dat kinderen die doof of slechthorend geboren worden tot spreken, lezen en schrijven kunnen komen in hun moedertaal mits een vroege interventie en een intensieve

revalidatie. Voeg daarbij dat 95% van de dove en slechthorende kinderen in een horend gezin geboren wordt dan is het duidelijk dat Vlaamse gebarentaal minder aan bod komt en in elk geval veel minder aan bod komt als *taalkundige en culturele identiteit*. Men kan eigenlijk spreken over een *nieuwe generatie* doven. Heel wat aangesloten ouders hebben geïnvesteerd in het verwerven van kennis van VGT, maar werden geconfronteerd met een leerproces dat omgekeerd evenredig is met de evolutie van het kind: op zeer jonge leeftijd kan het zijn nut hebben, maar is de kennis er niet bij de horende ouders. Naarmate het kind ouder wordt, neemt het belang in elk geval af omdat door de taalontwikkeling en de aangepaste apparatuur vlotte communicatie in thuistaal mogelijk is voor zover de luisteromstandigheden voldoende ideaal zijn.

Wij zijn geschrokken door de recente berichtgeving, in het bijzonder [Weyts wil dove en slechthorende kinderen een plek geven op reguliere basisscholen | Onderwijs | hln.be](#) , gelinkt met het ontwerp van een decreet om een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal in te voeren in het gewoon basisonderwijs. Het huiswerk is niet goed gemaakt als men met dergelijke titel uitpakt of als men stelt dat dove en slechthorende kinderen tot nu toe enkel les kunnen krijgen in het buitengewoon onderwijs. Echter, we zien dergelijke beweringen ook in de debatten van de [commissie](#) terugkomen en dat baart ons ernstige zorgen.

Volgens onderzoeksresultaten van Leo De Raeve van ONICI (ONafhankelijk Informatiecentrum over Cochleaire Implantatie) blijkt dat in 1995 slechts 6% van de dove en slechthorende leerlingen les volgden in het algemeen vormend secundair onderwijs, terwijl dit in 2015 niet minder dan 50% was. In totaal liep in 2015 zelfs 70% school in het regulier onderwijs. De resultaten zijn anno 2024 vermoedelijk nog beter door betere technologie en vroege bilaterale implantatie.

Dove en slechthorende kinderen hebben in de vroege ontwikkeling een taalachterstand die meerdere jaren kan aanhouden. Wil men die taalachterstand zo snel mogelijk inhalen, is net een ruime blootstelling aan gesproken taal nodig. Net die blootstelling aan gesproken taal zou in een setting van Nederlands-Vlaamse Gebarentaal (VGT) aanzienlijk kunnen verminderen, want je kan geen Nederlands spreken terwijl je VGT doet. Dit is een risico dat op te volgen is bij het proefproject en een eventuele verdere uitrol. In het huidig kader is nog niet duidelijk wat de verhouding is die men voor ogen heeft tussen Nederlands en Vlaamse Gebarentaal.

We stellen vast dat in de media nagenoeg altijd de kleine groep VGT-gebruikers in beeld wordt gebracht (omdat dit waarschijnlijk spectaculairder is) en dat de overgrote meerderheid, van wie de primaire taal geschreven en gesproken Nederlands is, niet wordt gehoord. Het allerergste is dat hierdoor de man in de straat een totaal verkeerd beeld krijgt van het huidige functioneren van mensen met gehoorverlies. Naar aanleiding van Wereld-CI-dag (25/2), Wereld Hoordag (3/3) en de hoorweek die beide data met elkaar verbindt, was er nauwelijks persaandacht te bespeuren.

Tegelijk met de aandacht verdwijnen ook middelen voor de groep waarvoor wij opkomen of ontstaan er problemen die aan de aandacht dreigen te ontsnappen. Een greep hieruit zijn volgende punten:

- Het aantal uren ondersteuning dat onze kinderen in het onderwijs kunnen krijgen is drastisch gedaald (4-tal uur tot 2017, nu nog met moeite 1u per week).
- De kostprijs voor de meest optimale geluidsversterking in de klas wordt niet terugbetaald en blijft beperkt tot eenvoudige soloapparatuur. Zo is er geen terugbetaling voor geluidsversterking in de klas, een bijkomende microfoon als men met co-teachers werkt of een doorgeefmicrofoon;
- Er wordt drastisch gesnoeid in de zorgtoeslag van het groeipakket, dit heeft als gevolg dat ouders de draagkracht niet meer hebben om hun kind optimaal te begeleiden. Vaak moeten ouders hun doof kind tijdens de werkuren naar het revalidatiecentrum brengen en moeten ze daarom halftijds werken. Door het snoeien in de zorgtoeslag wordt dit zo goed als onmogelijk gemaakt.
- Voldoende goed aanbod buitengewoon onderwijs type 7 wordt problematisch, nu de 5 Vlaamse scholen elk nog zeer weinig leerlingen hebben. Is dit leefbaar? Kun je nog kwaliteit leveren? Kunnen deze jongeren nog in een omgeving met voldoende medeleerlingen opgroeien, noodzakelijk voor een goede psychologische en sociaal-emotionele ontwikkeling?
- De heterogeniteit neemt verder toe door het toenemend aantal kinderen met gehoorverlies uit een anderstalige thuisomgeving. Volgens cijfers van CORA kwam in 2022 bijna de helft van de leerlingen in het buitengewoon onderwijs leerlingen uit een anderstalige thuisomgeving.
- De mobiele diensten zijn nu coachende diensten geworden voor de gezinnen en geven niet langer therapie. Bovendien zijn er in de provincies Antwerpen, Vlaams-Brabant en Limburg samen, maar de helft van het aantal revalidatiecentra van West- en Oost-Vlaanderen samen.

- We gingen de laatste jaren in Vlaanderen voor de begeleiding van onze leerlingen in het gewone onderwijs van 6 Vlaamse expertisecentra type 7 naar 40 leersteuncentra en nog 3 specifieke leersteuncentra. De beschikbare expertise op vlak van begeleiding van dove en slechthorende jongeren neemt hierdoor zienderogen af.
- Er is geen opleiding of postgraduaat meer voor professionelen betrokken in de begeleiding/het onderwijs van leerlingen met gehoorverlies, op een kleine module van 8 studiepunten na aan UCLL te Heverlee. Vlaanderen is hierbij in Europa één van de enige regio's, waar geen specifieke opleiding wordt gevraagd van personeel dat dove en slechthorende kinderen begeleidt.
- De overheid vraagt in Vlaanderen geen opleiding van de mensen die werken als schrijftolk. Een schrijftolk is een tolk die zorgt voor live ondertiteling en een andere keuze dan een gebarentolk.
- Iedereen met een bachelor diploma mag in Vlaanderen aan de slag als schrijftolk, met alle gevolgen van dien. In Nederland moet hier een tweejarige opleiding voor gevolgd worden. En doordat de overheid geen opleiding of competenties vereist, is er geen interesse bij de hogescholen om deze module aan te bieden, met als gevolg dat ze het niet (meer) inrichten.
- Er zijn geen professionele bacheloropleidingen VGT meer.
- Er zijn geen professoren meer aan de Vlaamse universiteiten met expertise en onderzoek op vlak van 'onderwijs en opvoeding dove en slechthorende kinderen & jongeren'. De voorbije 15 jaar zijn 3 proffen met expertise op dat vlak met pensioen gegaan en niet vervangen. Op dit ogenblik zijn er nog alleen proffen met specifieke kennis verbonden aan de opleiding VGT en aan de opleidingen logopedie en audiologie.

We merken op dat het advies van NOOZO is om VLOK-CI te betrekken ([2023-06-advies-taalafdeling-vgt-nl.pdf \(noozo.be\)](https://www.noozo.be/2023-06-advies-taalafdeling-vgt-nl.pdf)), maar tot op heden is dat niet gebeurd.

Tot slot wensen we op te merken dat Doof Vlaanderen via tal van subsidies vanuit verschillende ministeries meerdere werknemers in dienst heeft. VLOK-CI vzw draait integraal op vrijwilligers, ouders van kinderen met een bijzondere zorgnood die een vrijwilligersengagement met werk en zorg voor hun (dove) kinderen combineren. Hierdoor hebben wij geen gelijke toegang tot het debat.

We namen kennis van het onderzoek beschikbaar op [Onderwijsonderzoeken \(vlaanderen.be\)](https://www.vlaanderen.be/onderwijs/onderzoek). Wij betreuren alvast dat in dit onderzoek de professoren verbonden aan CI-centra of departementen logopedie & audiologie niet werden betrokken. In het onderzoeksrapport wordt het volgende geponeerd: "Over het algemeen krijgen horende ouders [...] geen passend advies en informatie over tweetaligheid en de cognitieve, sociale en emotionele

voordelen van vroege blootstelling aan gebarentaal." In het traject werd helaas niet de moeite gedaan om te onderzoeken welke medische of audiologische redenen zij hebben om het gebruik van gebarentaal niet aan te bevelen of minder aan te bevelen dan Doof Vlaanderen voor ogen heeft. Dit lijkt ons nochtans belangrijk te zijn om dit goed te begrijpen en om naast de voordelen ook de eventuele nadelen of valkuilen in kaart te brengen.

We zijn niet tegen de plannen, maar vragen zeer duidelijk:

- werk te maken van de hierboven geschetste knelpunten;
- ermee rekening te houden dat de grootste groep dove en slechthorenden integreert zonder gebruik te maken van Vlaamse gebarentaal, maar via andere redelijke aanpassingen (aangepaste hoorhulpmiddelen, ondersteuning, schrijftolk, jarenlange revalidatie, ...);
- na te denken wat de langetermijnstrategie is; Wat na een schoolcarrière in kleuter en lagere onderwijs? Wat wil men op langere termijn bereiken? Gaat men de leerlingen levenslang afhankelijk maken van VGT? Hoe gaat het begrijpend lezen van deze leerlingen zijn?
- ermee rekening te willen houden dat de meeste horende ouders kiezen voor een opvoeding in geschreven en gesproken Nederlands. Merk op dat in het model dat Doof Vlaanderen op haar website heeft geplaatst ([Het onderwijsmodel uitgelegd | Doof Vlaanderen](#)), deze groep voorlopig niet opgenomen is. Elke keuze die ouders maken, moet gemaakt kunnen zonder dat zij daarover het minste schuldgevoel zouden moeten hebben;
- Als de kans ertoe zou bestaan om 1 à 2u VGT te kunnen volgen in het gewoon onderwijs, dan zullen horende ouders van dove en slechthorende kinderen daar wel voor willen kiezen, maar als kinderen van horende ouders een vlotte toegang krijgen tot VGT, dan moet dit voor de ouders eveneens mogelijk gemaakt worden of de ouders gaan niet mee kunnen communiceren met hun kinderen, met alle gevolgen van dien.

Vriendelijke groet

José de Krosse

Voorzitter VLOK-CI vzw

namens de volledige raad van bestuur